עין משפט נר מצוה

נא א ב מיי' פי"א מהלכות פסוה"מ הלכה יז:
נב ג מיי' שם הלכה ט:
נג ד ה מיי' שם הלכה יח:
נד ו מיי' פי"ג מהל' פסוה"מ הלכה א ופט"ו הלכה א:

והתניא (א) (ר' שמעון אומר) קומץ ולבונה שחסר כל שהוא פסול תני קורט לבונה שחסר כל שהוא פסול ואיבעית אימא כאן בלבונה הבאה עם המנחה כאן בלבונה הבאה בפני עצמה א"ר יצחק בר יוסף א"ר יוחנן ג' מחלוקת בדבר ר"מ סבר קומץ בתחילה וקומץ בסוף ורבי יהודה סבר קומץ בתחילה ושני קרטין בסוף ור"ש סבר קומץ בתחילה וקורט אחד בסוף ושלשתן מקרא אחד דרשו ואת כל הלבונה אשר על המנחה (ג) ר"מ סבר עד דאיתא ללבונה דאיקבעה בהדי מנחה מעיקרא ורבי יהודה סבר כל ואפי' חד קורט את לרבות קורט אחר ור"ש את לא דריש וא"ר יצחק בר יוסף א"ר יוחנן מחלוקת בלבונה הבאה עם המנחה אבל בלבונה הבאה בפני עצמה ד"ה קומץ בתחילה וקומץ בסוף להכי איצטריך אשר על המנחה דבהדי מנחה אין בפני עצמה לא וא"ר יצחק בר יוסף א"ר יוחנן מחלוקת בלבונה הבאה עם המנחה אבל בלבונה הבאה בבזיכין דברי הכל שני קמצין בתחילה ושני קמצין בסוף פשיטא מהו דתימא כיון דבהדי לחם אתיא כאשר על המנחה דמיא קמ"ל פליגי בה רבי אמי ורבי יצחק נפחא חד אמר מחלוקת בלבונה הבאה עם המנחה אבל בלבונה הבאה בפני עצמה דברי הכל קומץ בתחילה וקומץ בסוף וחד אמר כמחלוקת בזו כך מחלוקת בזו: חיסר לבונתה [פסולה]: הא יתיר כשרה והתניא יתיר פסולה אמר רמי בר חמא כגון שהפריש לה שני קמצין ואמר רמי בר חמא הפריש לה שני קמצין ואבד אחד מהן קודם קמיצה לא הוקבעו אחר קמיצה הוקבעו ואמר רמי בר חמא הפריש ארבעה קמצין לשני בזיכין ואבדו שנים מהן קודם סילוק בזיכין לא הוקבעו לאחר סילוק בזיכין הוקבעו הא תו למה לי היינו הך מהו דתימא כיון דבריר קומץ דידה כיון שהגיע זמנה לפורקה כמאן דפריקה דמיא קמ"ל: **מתני'** הקומץ את המנחה לאכול שיריה בחוץ או כזית משיריה בחוץ להקטיר קומצה בחוץ או כזית (ג) קומצה בחוץ או להקטיר לבונתה בחוץ פסול (ד) ואין בו כרת לאכול שיריה למחר או כזית משיריה למחר להקטיר קומצה למחר או כזית מקומצה למחר או להקטיר לבונה למחר

פיגול

קומץ ולבונה שחסר כו'. בכל דוכתי משמע דשיעור לבונה כקומץ ולקמן בפרק בתרא (דף קו:) גמר ללבונה לא יפחות מן הקומץ דכתיב והרים ממנו בקומצו מסלת המנחה ומשמנה ואת כל הלבונה מקיש לבונה להרמה דמנחה מה הרמה דמנחה קומץ אף לבונה קומץ ולבונה באה בבזיכין שני קמצים יליף לה בת"כ בג"ש דנאמר כאן אזכרתה וגבי קומץ אזכרתה מה להלן מלא הקומץ אף כאן מלא הקומץ והיינו שני קמצים מלא הקומץ לסדר זה ומלא הקומץ לסדר זה: **ר' יהודה סבר כל ואפי' חד קורט.** משמע הכא דרבי יהודה סבר דהלבונה כולה לבונה משמע וה"נ אית ליה בפ"ק דבכורות (דף ג.) בכור כוליה בכור משמע כתב רחמנא כל דאפי' כל שהוא ותימה דבפרק כסוי הדם (חולין פח.) שמעינן ליה לר' יהודה דמו מקצת דמו משמע ושמא משום דכתיב דמו בוי"ו דריש דדם כל דם משמע כתב רחמנא דמו דאפי' מקצת דמו ולפי סברא זו לא יתכן מה שפוסק ר"ת כרבי יהודה לאמר אם יש שם דם שלא הוא פטור מלכסות דהא אמר בבכורות (דף ג.) לית דחש לה להא דר' יהודה דאמר שותפות עובד כוכבים מייכת בבכורה ושמא יש לחלק בין דם לבכור וכמו כן צריך לחלק דלא תקשי ההיא דבכורות אהא דאמר פרק אלמנה ניזונית (כתובות נו:) לית דחש לה להא דר"ש דאמר (ל) מקצת כסף ככל כסף ובשמעתין משמע דאית ליה לר"ש הלבונה כולה לבונה והא דדריש רבי יהודה הכא כולה לבונה וכן לקמן בפ' כל המנחות באות מצה (דף נו:) דריש כל מום וכריש אלו עוברין (פסחים מג.) לא דריש כל לקמן מפרש בפרק כל המנחות באות מצה (דף נו:) בע"ה (מ): **ורבי** שמעון את לא דריש. פי' לא דריש להא דרשא אבל דלא דריש כלל לא קאמר דשמעינן דדריש את בפ"ק דבכורות (דף ו:) גבי את הגמל דדריש ליה לאסור את חלבו ולקמן בפרק כל המנחות באות מצה (דף ס:) דדריש ר"ש את המנחה לרבות שאר מנחות להגשה ומש"ה לא מייתי הכא ההיא דשמעון העמסוני כדמייתי לה התם בבכורות על רבנן וכן יש לתרץ מרבי יהודה דדריש הכא את ובפ"ב דסוטה (דף יז.) (נ) דריש רבי יהודה צוואות וקללות מהאלות כר"מ ואליבא דר"מ מסיק התם דאת לא דריש וע"כ כמו כן יאמר לרבי יהודה אלא ודאי לא דריש להאי דרשא קאמר ומיהו י"ל דר' יהודה את לא דריש ואת דריש והכא כתב ואת כל הלבונה ועוד קשה דר' יוסי הגלילי דריש בפרק שור שנגח ד' וה' (ב"ק מב.) נקי מדמי ולדות אלמא דריש הנאת עורו מאת בשרו כדמשמע התם ובפרק בהמה המקשה (חולין דף ע:) משמע דלא דריש את בגמרא (ס) בהמה שמת עוברה כו' דקאמר על מילתיה דר"י הגלילי קלוט במעי קלוטה ליטמא משמע דסבר כרבנן דר"ש דשרו פרק קמא דבכורות (דף ו:) קלוט (במעי קלוטה) ולא דריש אתין ומיהו יש לפרש דפריך בחולין (שם) מקלוט במעי קלוטה שראשו ורובו דומה לאמו דשרי לכ"ע: **כגון** שהפריש לה שני קמצים. וא"ת והילך קדשי אי בבת אחת האמרינן בפרק התודה (לקמן עח:) תודה ששחטה על שמונים חלות לא קדשו לר' יוחנן ואי בזה אחר זה האמרי' בקדושין בפ"ב (דף נ:) דכל שאינו בזה אחר זה אפי' בבת אחת אינו והכא כיון דליתיה בבת אחת כל שכן בזה אחר זה וי"ל כגון דאמר יקדש קומץ אחד מתוך שני קמצים כדאמר בפרק התודה (שם) הכל מודים היכא דאמר ליקדשו ארבעים מתוך שמונים דקדישי: **כגון** שהפריש לה שני קמצין. בלשון [כג] אחד פי' בקונטרס דהאי דקתני פסולה שהפריש לה שני קמצין ואי אפשר לומר כן דלעיל משמע דכהפריש לה שני לוגין יש לי להכשיר יותר הואיל והאי חזי ליה והאי לא חזי ליה וה"ה הכא שיש להכשיר יותר בהפריש לה שני קמצים מבקומץ ותלי ועוד דקאמר בסמוך הפריש שני קמצים ואבד אחד מהן קודם קמיצה לא הוקבעו פירוש וכשרה אבד לאחר קמיצה הוקבעו והויא

יתירה

והתניא [ה] **הקומץ את הלבונה כו'.** כמדומה לי דאיירי בה ר' שמעון כו' קפריך מינה לרבי שמעון: **לבונה הבאה עם המנחה.** אם חסרה בשעת הקטרה כשרה לר"ש כדיליף לקמיה (סמוכה בסוגי' ז) מכל הלבונה אשר על המנחה והאי דקתני חסר כל שהו פסול בלבונה הבאה בפני עצמה כגון האומר הרי עלי לבונה יביא מלא קומץ לבונה על המזבח בפ' האומר הרי עלי עשרון [ו] (לקמן קו:) דהתם ודאי חסר [ז] פסול דלא כתיב ביה ואת כל הלבונה דילפינן מינה לקמן כל אפילו כל שהוא: **רבי מאיר.** סתם מתניתין דקתני חיסר לבונתה פסולה: **קומץ בתחלה.** בשעת קמיצה בעינן שיהיה בכלי מלא קומץ לבונה ובהא כולהו מודו דמתחילה בעי קומץ וכדילפינן מג"ש בפ' האומר הרי עלי עשרון [ח] (לקמן קו:): **וקומץ בסוף.** בשעת הקטרת לבונה שלא תחסר: **רבי יהודה סבר.** [ט] אי הוה כתב כל משמע דאפי' קורט אחד דכל משמע כל שהוא כמו אין לשפחתך [י] כל (מלכים ב ד): **את לרבות קורט אחר.** הרי [י] הוא שנים: **את לא דריש.** וכל משמע ליה כל דהו כר' יהודה: **בזיכין.** מפרש בפרק האומר הרי עלי עשרון (לקמן קו:) דבעי חד קומץ בכל בזך ובזך [יא]: **פשיטא.** דהא לא כתיב בה כל דליםמע כל שהוא: **כאשר על המנחה דמיא.** ולימא נמי דהאי כל הלבונה אשר על המנחה קאי נמי אלבונה דבזיכין ולדרוש בה כל דהו קמ"ל: **שהפריש לה שני קמצים.** פסולה דיותר מדאי ריבה: **קודם קמיצה.** [יב] נאבד לא הוקבעו עם המנחה וכשרה: **הוקבעו.** והוי ליתר ופסולה: **היינו הך.** דהא פשיטא לן דסילוק בזיכין כקומץ דמנחה [יג]: **שהגיע זמנה.** דקרבנ(ו) מוספין: **כמאן דפריקה דמיא.** ואם אבד לאחר המוספין אימא הוקבעו כבר [יד] ופסלה קמ"ל (א) כ"ש. ל"א [טו] ולא שמעתי כגון שהפריש לה שני קמצין כשרה דאמרינן זיל לגביה דהאי חזי ליה זיל לגביה דהאי חזי ליה לא (ב) הוקבעו וכשרה דלא קרינא ביה פרט לשחסרה אפי' לר"מ דפסיל בחיסור לבונה הוקבעו והוי חיסור לבונתה בשעת הקטרה ופסול לר' מאיר: **מתני' לאכול שיריה בחוץ.** חוץ לעזרה: **או להקטיר קומצה בחוץ.** דמחשבה פוסלת בין שחישב [טז] לאכילת אדם בין שחישב על אכילת מזבח כגון הקטרה דכתיב [יז] ביה גבי מחשבה (ויקרא ז) ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי כו' ואמר בתורת כהנים(ו) יכול כמשמעו שאם אכל ממנו ביום שלישי יהא נפגל ת"ל המקריב אותו בשעת הקרבה נפגל ואינו נפגל בשלישי אלמא במחשבה מיירי שחישב לאכול ממנו בשלישי וכתיב אם האכל יאכל בשתי אכילות הכתוב מדבר באכילת אדם ואכילת מזבח: **פסול.** דמחשבת חוץ למקומו פוסלת דאמר בת"כ(ז) יכול לא [יח] תפסל מחשבת חוץ למקומו כשהוא אומר בפרשת קדושים תהיו [שם יט] אם האכל יאכל ביום השלישי אם אינו ענין לחוץ לזמנו דהא [יט] כתיב בצו את אהרן [שם ז] האוכלת ממנו עונה תשא תנהו ענין לחוץ למקומו(ח). חוץ לזמנו בהכרת ואין חוץ למקומו [כ] כרת. ואי קשיא הא כתב גבי חוץ למקומו בקדושים תהיו [שם יט] ואוכליו עונו ישא ונכרתה וגו' ההוא מוקמינן לה בכריתות בפ"ק (דף ה.) לכרת דנותר בגזירה שוה דקודש קודש [כא]. ואי קשיא אמאי לא תנא נמי כזית מלבונתה תריץ הך סתמא (ט)כרבנן דאמרי לעיל לבונה כשרה בקורט אחד הלכך לא תנא כזית: **למחר.** דהיינו חוץ לזמנו דמנחה אינה נאכלת אלא ליום ולילה(י) [כב] ואיתקש לחטאת ואשם ובחטאת ואשם אמר בת"כ(כ) גבי תודה מנין לרבות חטאת ואשם דיאכל ביום קרבנו תלמוד לומר זבח ובשר זבח תודת שלמיו וגו' (ויקרא ז):

פיגול

שיטה מקובצת

א] תיבות ר' שמעון אומר נמחק: ב] ר"מ סבר לפי"ה משמע דפליגי בשמעתין דלבונה דלר"מ הלבונה כולה לבונה משמע וכל אתא לרבות דבעיא כולה לבונה ור' יהודה לבונה משמע כולה וכל אתא לגרוע אקורט ור"ש וי"ל דלכ"ע משמע לבונה רוב לבונה ור"מ סבר כל לאפוקי אתא ור' יהודה סבר כל לגרוע אתא לשון כל ד"ו ולאוקמא אקורט וביוצא ב"ה יש פריש בכוריות גבי כל בכור. תו"ח: ג] בקומצה ב"רן: ד] ואין בו כרת. פי"ה ה' קשיא אמאי לא תנא כזית מלבונה תריץ הך סתמא כרבנן ולא נהירא דא"כ ל"ש להקטיר קורט אחד מלבונה ועוד הא אוקימנא מתניתין כר"מ דאמר חסר לבונתה פסולה ונראה לי דטעמא דפתרי: כזית להקטרת קומץ דילפינן אכילת מזבח מאכילת אדם דכתיב אם האכל יאכל בשתי אכילות הכתוב מדבר וכי אכילת אדם בכזית אף אכילת מזבח בכזית ודוקא בדבר אכילה אבל בדבר דלאו בר אכילה לא ילפינן אכילת מזבח מאכילת אדם ולבונה לאו בר אכילה וכו הו לא נהירא דהא בהדיא תנן בגמרא הקומץ והלבונה שהקריב מהם כזית בחוץ אלמא גבי הקטרת חוץ ילפינן אכילת מזבח מאכילת אדם אלא נראה לומר דספק אנו להו כזית דלעיל ולא חש להו דריך והוא הדין ללבונה. תו"ח: ה] והתניא קומץ לבונה כו' ונדפס בתוספתא ר"ש אומר קומץ לבונה שחסר הלכך קא פריך מינה דר' שמעון אדר' שמעון הס"ד ואח"כ מה"ד לבונה הבאה כו' והשאר נמחק: ו] עשרון ובת"כ נפקא לן קרא מנחה מלמד שהיתיר מה רב לבונה: ז] חסר פסל דל: ח] עשרון ופלוגתא הי': ט] בירושלמי שקלים פ"ו ה"ה אי קומץ בעלים בעינן אי קומץ כהן: י] כל כב: יא] הרי שנים הס"ד: יב] ובזך ובת"כ יליף לה בגי' ר"ש אומר נאמר כאן אזכרה ונאמר להלן אזכרה מה להלן מלא קומץ אף כאן מלא קומץ מלמד שהוא שני קומצין מלא הקומץ לסדר זה ומלא קומץ לסדר זה: אחר ד"ה בזיכין מה"ד בתחלה תחילת סדור והס"ד ומה"ד בסוף ההקטרה הס"ד: יג] קמיצה סבר לא ותיבת נאבד נמחק: יד] דמנחה הס"ד ומה"ד בריך קומץ דידה שאינו מעכב עם המנחה דהא עוכ' בבזיכין הס"ד ומה"ד שהגיע: טו] כבר ופסולה: טז] ל"א כגון שהפריש כו' דאמרינן זיל לגבי האי חזי ליה זיל לגבי האי חזי ליה: יז] שחישב על אכילת: יח] היכא ביה נמחק: יט] תפסיל במחשבה: כ] כתיב בצו את אהרן בדפ' ישר' לעיל תנהו ענין לחוץ למקומו הס"ד ומה"ד ואין בו כרת. האוכל משירי המנחה אין חייב כרת דהכי אמר לן בת"כ יכול יהא חייב על חוץ למקומו כרת ת"ל בחוץ לזמנו האוכלת ממנו עונה תשא חוץ לזמנו כרת ואין חוץ למקומו [illegible] תנהו ענין לחוץ למקומו נמחק: כא] למקומו בהב"ת ואי קשיא הא כתיב: כב] ודש אבל בחוץ לזמנו יש כרת דילפינן עון עון בנותר: כג] דאיתקש לחטאת ואות ו' נמחק: כד] בלשון ראשון ותיבת אחד נמחק:

מסורת הש"ס

א) רפ"ק מ"ז, ב) [ערובין עה. וש"נ], ג) [פסחים כב: וש"נ], ד) בכל משמע אפילו קורט. ל"ק, ה) [דקרתו רש"ש], ו) [לא פרשה מן יבן בפסחים כג.], ז) [לא פרק יג ופי' ופסחים כג:], ח) למקומו הס"ד אח"כ ד"ה ואין בו כרת ואי כו' כצ"ל וכ"ה בפי' ל"ק, ט) כ"ש לאמר לעיל [ע"א], י) [וע' רש"י ופסחים סב. ד"ה יום ולילה ול"ע], כ) [לא פרק יב], ל) לא אמרינן מקצת. ל"ק, מ) [וע"ע תוס' בכורות ג. ד"ה ור' יהודה ובחולין פח. ד"ה ולפי יהודה], נ) ממעט לפי יהודה. ל"ק, ס) גבי בהמה. ל"ק.

תורה אור השלם

1. וְהֵרִים מִמֶּנּוּ בְּקֻמְצוֹ מִסֹּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשַּׁמְנָהּ וְאֵת כָּל הַלְּבֹנָה אֲשֶׁר עַל הַמִּנְחָה וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ רֵיחַ נִיחֹחַ אַזְכָּרָתָהּ לַה':
ויקרא ו ח

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה כמאן דפריקה וכו' קמ"ל ל"א ולא כצ"ל ותיבות כ"ש נמחק: (ב) בא"ד לא הוקבעו נ"ב פירוש זה הוא על הא דאמר רמי כו' על פי לשון אחר שפרש"י כאן: